

Nyomatott változat a továbbiakban nincs. Ha jól mennek a dolgaink, akkor nem kizárt, hogy egy-egy válogatáskiadványt megjelentettünk az adott esztendő négy, interneten közzétett számából.

Anyagiak. A Magyar Drámapedagógiai Társaság egyesületi tagjai eddig az évi négy számból kettőt megkaphattak a tagságuk jogán, ha éppen a részt vettek valamelyik egyesületi rendezvényen. Az utóbbi években elképesztő mértékben megemelt díjszabás miatt a postázás többé került volna, mint egy-egy lapszám ára. A 2020-as számokat mindenki már a megjelenéstől ingyen töltheti le. A későbbiekben, ha szűkebb világunk is egyre jobban digitalizált lesz (amelyre nem vágyunk olyan erősen), lehet, hogy magával az egyesületi tagsággal jár majd valamilyen kód, vagy az előfizetés jelent majd belépőt egy ideig a lapszámok letöltéséhez. Aztán idővel úgyis jön a feloldás mindenki számára. (Fél év kivárás szakmai anyagoknál talán nem olyan jelentős, itt nem napi hírekről van szó. Lehet, hogy nem éri meg kidolgozni és bevezetni egy bonyolultabb, és végső soron sokaknak ideiglenesen kirekesztő rendszert. Ha támogató lesz, akkor erre nem kényszerülünk.)

Morzsák a jövőbe vezető úton

Vatai Éva

Egyre inkább úgy látom, hogy a személyiségfejlesztő „örömtárgyaknak” végképp befellegzett a magyar oktatásügyben. Pedig a drámára épp most lenne a legnagyobb szükség, amikor az online oktatás tapasztalatai azt is megmutatták: távolról igen nehézkes és technikafüggő az átadás tanár és diák között, s hiányzik az a lélekmelegítő együttlét, amely a tanórákat jellemezheti. Az én tanári világomban a drámafoglalkozások jelentették ennek a legszebb pillanatait: amikor a görccseitől feloldott diákból kiviláglik és érzelmi formát kap a konstruktív kritika.

Mialatt azt látom-hallom, hogy az új szelek kifűjják a drámát az oktatásból, egyre jobban értékelem, hogy mi az átlagnál szerencsésebbek vagyunk, mert a magyar-francia két tanítási nyelvű rendszer lehetőséget biztosít némi „egészséges devianciára”. Egyelőre nem gyomlálták még ki a tanrendből a **tanulásmódszertan** és a **dráma** oktatását, amelyeken belül olyan képességeket fejleszthetünk, illetve készségeket alakíthatunk ki, mint a nyilvános beszéd és kommunikáció, kritikus gondolkodás, kutatási módszerek, kis csoportos munka, aktív hallgatás és figyelés, kreativitás stb.

Ezekkel a tartalmakkal van lehetőségünk arra, hogy játékos formában erősíthessük ezeket a demokrácia megkívánta képességeket, készségeket.

A tanulásmódszertan nálunk nem „igazi tantárgy”, hanem időszakos képességfejlesztő tréning. Az első évben való bevezetését azzal indokoltuk, hogy a különböző intézményekből jött tanulókat csak akkor tudjuk hatékony munkára bírni, ha „módszert adunk a kezükbe”, ha elvárásainkra egységesen hivatkozva tudunk velük haladni – főleg az első évben, amelynek elején, beleesve a nyelvi fürdőbe, sok új nehézséggel találkoznak.

A heti egy alkalommal tartott 45 perces foglalkozás célja:

- a tanuláshoz való viszony áthangolása,
- a tanulási szokások tudatos formálása,
- a tanuláshoz szükséges alapképességek fejlesztése,

- a társadalmi együttélésben szükséges vitakészség fejlesztése,
- a tagozati munka formai és tartalmi elvárásainak lefektetése (házi dolgozat, kiselőadás, jegyzetelés stb.).

Kapcsolódik személyiségépítő szándékunkhoz, hiszen közben állandóan szem előtt tartjuk a „*ki mit tud, ki mire képes, kinek min kellene változtatni önmaga erejéből*” kérdéscsoportot. Foglalkozásaink során megvizsgáljuk azt is, hogy mi történik bennük a tanulás során, mitől lehet hatékonyabb a tanulásuk, s milyen külső és belső segítséget kaphatnak annak hatékonyabbá tételéhez, hogyan tudják megtalálni a belső és külső motivációs pontokat. Igyekszünk elvárásainkat konkretizálni, azok teljesítéséhez módszertani kapaszkodókat biztosítani. Az év végéig meg kell ismerniük, illetve el kell sajátítaniuk:

- a szótározás helyes módját,
- az intenzív szótanulás módszerét,
- a memoriter hatékony tanulásának módját,
- a koncentráció fenntartásának és fejlesztésének útjait.

Mivel a két tanítási nyelvű rendszerben a diákoknak a franciául tanult tárgyakhoz nincsenek tankönyvek, el kell sajátítaniuk a jegyzetelés, a kivonatolás, a lényegkiemelő tömörítés és az összegzés formáit, valamint a házi dolgozat és az esszé írásának szabályait.

A frontális és kooperatív munka mellett nagy hangsúlyt fektetünk az egyéni kutatási módszerek kifejlesztésére (könyvtár- és internethasználat, az idézés módja, „cédulázás”, disszertáció stb.), illetve az önállóan szerzett tudás átadásának formáira (kiselőadások, prezentációk stb.).

Itt találkoznak a képleírás és a képelemzés módszerével, amellyel a vizuális logikai és verbális fejlesztés a célunk.

Szándékunk, hogy a tanulásmódszertan foglalkozásokkal megalapozzuk, megkönnyítsük és előkészítsük az előttük álló négy tanév kétnyelvű tanulási folyamatát.

A tárgy – mivel személyiségfejlesztő gyakorlati tevékenységek sora – csak szöveges értékelést tesz lehetővé (*részt vett, dicsérettel részt vett, „a tantárgy követelményeinek nem felelt meg*).

A tanulásmódszertannal párban járó dráma az előkészítő évben – sok drámajáték alkalmazásával – leginkább arra szolgál, hogy:

- az új osztály tagjai megismerhessék egymást egy oldott, de hangsúlyosabb csoportdinamikai tevékenység alatt,
- elősegítse a tanulók ön- és társismereti gazdagodását,
- szabadabban épüljenek, alakuljanak a kapcsolatok a játékos és kreatív tevékenység során.

Nagy hangsúlyt fektetünk a diákok improvizációs készségének fejlesztésére, hiszen improvizációra az élet minden területén szükség van. Az első éves dráma tantárgy a játékokon kívül még két területen bír nagy haszonnal:

1. komplex drámafoglalkozásokkal – gyors reflektálással – segítheti megfogalmazni, kibontakoztatni a közösségen belül felmerült problémákat;
2. a drámai munkaformák (konvenciók) alkalmazása elvezet a színház témaköréhez, ahol két elméleti blokkot érintünk a színházelmélet és színháztörténet területén:

- a színház, mint összművészeti tevékenység kialakulása az emberiség története során (a színházi tevékenység kialakulása az utánzástól a tevékenység tudatos kialakításáig)
- egy konkrét színházi előadás elemzésén keresztül belehelyezkedünk az „értő néző” pozíciójába, ezzel megalapozva és elősegítve 5 évünk közös színházi élményeinek értékelését, illetve a „kis drámaversenynek” nevezett ODTV-n való részvételt (színházi előadás elemzési szempontjai)

A tárgy értékelése az első évben szintén szöveges.

A dráma tanításának második évében sokasodnak az elméleti ismeretek, ennek ellenére lehetőség szerint minden óra egy részét játékos tevékenységgel töltjük. Tehetjük ezt azért is, mert már évek óta sikerül kéthetente egy dupla órára szervezni a drámát – igaz, hogy ez általában 7-8. vagy 8-9. óra, amikor a diákokba már csak játékok segítségével lehet lelket lehelni.

Az improvizációs készségfejlesztés továbbra is előtérben marad.

Az előző évi programhoz csatlakozva főleg

- színháztörténeti (ókor, középkor, klasszicista színház, polgári színház, modern színház),
- műfajelméleti (tragédia, komédia, vegyes műfajok, zenés és mozgásos műfajok),
- valamint színházelméleti témák (előadás elemzés) kerülnek előtérbe.

Az irodalomtanárokkal való megegyezés alapján a drámatörténeti és drámaelméleti ismereteket a magyar órákon részletezik, hisz a heti egy óra nem teszi lehetővé, hogy ezekkel duplán foglalkozzunk. (A magyarosokkal kialakított jó munkakapcsolat sokat lendíthet azon, hogy a dráma megtalálja helyét az oktatásban.)

Az év során két komplex drámafoglalkozás megvalósítására nyílik lehetőség, amely az őket érintő témákhoz kapcsolódik (*etikai kérdések, csoport-egyén érdekütközések, családi problémák, iskolai problémák stb.*).

Ebben az évben történik meg az orientáció a dráma érettségi és a dráma OKTV felé, illetve a tanulók további felkészítése a már említett ODTV-re, amelynek döntőjébe eddig minden évben bejutottak diákjaink.

A tárgy elméleti elemeinek megjelenésével lehetőség nyílik a tanulók osztályzattal való értékelésre is a törvényben rögzített 1-5 érdemjegy alkalmazásával.

Mindkét tárgy – a tanulásmódszertan és a dráma – erősen személyiség formáló, s hatékonyabb, ha ugyanaz a tanár tanítja. Rengeteg átfedési pont rajzolódik ki: pld. a tanulásmódszertanban elsajátított vitamódszer felbukkan a drámai munkaformákban is, a vitára felkészítés kommunikációs gyakorlatai gyakran ismert drámajátékok (*Asszociáció, Szinkronizálás, Váratlan fordulat, A herceg úrfi vizsgálója stb.*). A vita is egyfajta verbális szerepjáték, hisz az érvelő-ellenérvelő szerepbe helyezkedve kell az okfejtést végezni – akkor is, ha más a véleményük.

A gyakorlati hasznosságra, a pontvadászatra kihegyezett oktatásban sokan kételkednek az „örömtárgyaknak” gyakorlati hasznában. Sokszor hallani: ezek csak amolyan „játsszók”. (Pedig szakmai berkekben már számos esetben elmagyaráztattott: amellet, hogy személyiségfejlesztő értékük vitathatatlan, erősen érvényesül mindkét tárgyban a demokráciára nevelés. A formális vita a demokrácia egyik tartóoszlopa, a megformált és kimondott vélemény képessé tesz a társadalmi részvételre, az érdekképviseletre, vagyis a csoporton belüli helykeresésre és „túlélésre”. Mindkét tárgy segíti a kommunikációs készségek fejlesztését – ez éppen az a terület, ahol a legnagyobb a társadalmi deficit.

A civil szervezetek országos és nemzetközi versenyekben éppen ezek a kompetenciák kerülnek mérlegre. A versenyekre való felkészülésben a történelemtanárok gyakran veszik igénybe a drámatanárok szakértelmét.

A teljesség igénye nélkül sorolok fel néhány megmérettetést: 4 for Europe, Fiatalok a nemzetközi kapcsolatokban, Fedezd fel Európát!, Túl az első X-en...

Az Amnesty International *Összpont emberi jogi versenyén* is minden évben indulunk. A rendezvény igen változatos: van benne élő disputa, videó készítése emberi jogi témákban, petícióírás stb. A világban történt aktuális diszkriminatív, rasszista, gyűlölködő jelenségek kapcsán megmutat olyan érzékenyítési módokat és technikákat, amelyek segítségével kiállhatnak mások jogaiért.

Gyerekeink az idén nem jutottak el az amszterdami Amnesty International központjába, viszont részt vehetnek egy négynapos Amnesty-táborban, illetve jutalomként szervezhetnek egy olyan egynapos rendezvényt, ahol az improvizációnak is nagy szerep jut. A meghívott előadók (Radványi Krisztina, Polyák Gábor és jómagam) abban a tisztességben részesültek, hogy emberi jogi témákban köthették le az ifjú közönség figyelmét.

Az első előadást (Radványi Krisztina: *Holokauszt és jog*) egy drámás elemekre épülő, Pavloff *Barna hajnal* című novellája alapján készült „papír-színházi” foglalkozás követett az Amnesty animátoraival. A Csimota Gyerekkönyvkiadó készítette illusztrációk körül folyt az irányított mesélés, beszélgetés. Aztán Polyák Gábor interaktív foglalkozása következett a demokratikus jogokról, ahol húsz – ma már alapvetőnek mondható emberi jogból kellett az öt – a csoport számára – legfontosabb jogot konszenzussal kiválasztani egy megadott játékszituációban.

Az ezt követő drámafoglalkozás erőssége abban gyökerezett, hogy az előző foglalkozásokon már „kinyitott”, egymás iránt bizalmat érző, különféle korú és foglalkozású emberek játszottak együtt. Fáradtan, de új energiákkal teli értük el azokat a vallomásszerű szerepbeli és magán kitarulkozásokat, amire a drámajátékok lehetőséget adnak.

Végül: az alap- és középszintű iskolákból lassanként kivesző dráma ott van az oktatás körüli egyéb területeken: projekteken, versenyeken, klubokban – a dráma és a drámás gondolkodás nem vész el, csak átteődik. Hogy néhány morzsa még nekünk is maradjon...

Nemzetközi tábor a nappalimban

Gyevi-Bíró Eszter¹

Kétféle ember van. Az egyik IGEN, a másik NEM.

És kétféle időszak az életben. Az egyik a vírus előtti, a másik a vírus időszaka és az azóta, a jelenben is zajló változások. Azt nem tudom, hogy a jövőben mi lesz, de biztos, hogy erre még sokáig emlékezni fogunk.

A történés óta természetesen találkoztam a projektben résztvevő fiatal emberekkel, középiskolásokkal. Értékelünk, ventiláltunk, beszélgettünk, ha akar, ha nem, bizonyos idő után mindenki

¹ Projektvezető, Kolibri Színház